

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvemši nedelje in praznike.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO:

SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 23.

UPRAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG ŠTEV. 3.

TELEFON ŠTEV. 2852.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.633.

Po starem receptu.

Z velikim tam-tamom piše esdeesarski tisk vsak dan o bližnjem demokratskem bloku, ki da bo zrušil vladno g. Vukičevića. Obenem prihajajo iz Beograda vesti, da nameravajo slovenski esdeesarski poslanci vstopiti v demokratsko stranko. Na prvi pogled bi morale te vesti razveseliti vso slovensko demokratično javnost, ker kje more doživeti demokracija še večji trijumf, kakor če postanejo njeni pristaši tudi esdeesarji!

Pa tudi kot Slovenci bi morali biti te spremembe silno veseli. Ker je demokratska stranka v vladi in ker na ljubo štirih slovenskih esdeesarjev pač ne bo prevrnila tega kozolca, da bi izstopila iz vlade in ker na drugi strani ni nobene dvoma, da vstopi SLS v vladno, bi tako bili vsi Slovenci, razven dveh v vladi, in položaj Slovencev bi moral postati v državi naravnost zavidanja vreden. Če bi bilo vse tako lepo, kakor na prvi hip izgleda.

Izkušnja pa nas uči, da esdeesarski poslanci sploh ne silijo v demokratsko stranko zato, da bi podprli demokracijo, in tudi to vemo, da ni niti najmanj v njih namenih, da bi skupno s SLS delovali za procvit Slovenije, temveč po vsej verjetnosti je njih cilj samo eden, kako bi z vstopom v demokratsko stranko izrinnili SLS iz vlade, pa čeprav bi s tem dosegli samo eno, da bi bili Slovenci v vladi zastopani mesto z 20, samo s 4 poslanci. To je pravi namen vsega siljenja v demokratski klub in to dokazuje, da politika slovenske SDS noče zapustiti stare poti, temveč da hoče nadaljevati svojo čisto zgrešeno in Sloveniji samo kvarno politiko.

Je sicer res, da vse te esdeesarske želje o demokratskem bloku in o vstopu v demokratsko stranko še silno v oblačih in da je nad vse verjetno, da do uresničenja teh sanj sploh nikoli ne pride. Vseeno teh stremiljenj ni mogoče prezreti, ker že ona sama slabijo slovensko pozicijo. Ta more biti močna le, če vsi Slovenci v gotovih vprašanjih delujejo skupno in složno in da tudi največja strankarska nasprotja ne smejo iti tako daleč, da bi ena stranka drugi manjšala kredit v Beogradu. Veljavo slovenskih strank ima določiti samo volilec v Sloveniji, nikakor pa ne tajna prišepetavanja v Beogradu.

Po tem starem receptu je mogoča za Slovenijo le škoda, ker se s tem manjša že itak nevelika politična moč slovenskega naroda in to v času, ko vsled Radićevih Hrvatov v vladi in je tako konjunktura za Slovence izredno ugodna.

To konjunkturo bi morali do skrajnosti izrabiti in to bi se tudi zgodilo, če bi Slovenci iz dobre, premišljene taktike bili eni v radikalni, drugi pa v demokratski vladni skupini. Toda ta delitev bi morala označiti samo različnost pota, ne pa tudi različnost cilja. Ravno tega pa ni pričakovati, pa čeprav bi bilo to najpotrebnejše.

Slovenija potrebuje silne in velike državne investicije. Da v Ljubljani še ni postavljena zgradba čekovnega urada, da ni v Ljubljani država zgradila niti ene stanovanjske hiše, da bo tudi gradnja zveze Slovenije z morjem mgooča le, če si Slovenci sami preskrbe denar, vse to so nerednosti, ki jih Slovenija ne bi smela prenašati, če bi slovenska delegacija v Beogradu nastopala enotno, ne pa da izpodriva ena drugo.

Ni bolj napačne slovenske politike, kakor je ona, ki zanaša boj med klerikalci in liberalci še v Beograd. Že v Sloveniji postaja ta boj smešen, v Beogradu pa

Marinković za Vukičevićevo politiko.

Beograd, 17. septembra. Včeraj se je iz dobro obveščenih demokratskih krogov doznalo, da se bodo razgovori, ki sta jih imela na včerajšnjem sestanku dr. Marinković in Davidović še nadaljevali. Dr. Marinković in Davidović sta drug drugemu razložila svoje stališče napram politični situaciji, ki je nastala po volitvah. Dobro poučeni krogi trdijo, da na tem sestanku ni prišlo niti do soglasja niti do spora. Davidović je samo lahko ugotovil, da Marinković želi ostati popolnoma pri politiki, ki jo vodi Velja Vukičević.

Za jako značilen smatrajo v političnih krogih način, kako sta se Davidović in Marinković razgovarjala, ker sta pustila popolnoma ob strani vprašanja, ki so med njima sporna. V krogih dr. Marinkovića smatrajo za sigurno, da hoče dr. Marinković na vsak način, da se delo sedanje vlade nadaljuje. Tudi se povdarja kot pomembna popoldanska izjava g. Marinkovića pred novinarji, kjer je dejal, da ta vlada ni bila samo volilna vlada, temveč da ima nalogo, delati tudi po volitvah. Na ta način je dr. Marinković čisto odkrito povedal, kakšno je njegovo stališče v tej stvari.

V demokratskih vrstah je skupina, ki se z vsemi silami trudi, da prepreči spor med Marinkovićem in Davidovićem. Ta skupina hoče demokratsko stranko obvarovati pred cepitvijo in skuša pridobiti za ta namen čim več poslancev. Cilj te skupine je, ustvariti v demokratski stranki središče, ki bi držalo skupaj tako eno kot drugo krilo in ki bi vplivalo pomirljivo na levo in desno.

Podobna situacija se opaža med radikali. Radikalni center dela na to, da pregovori Vukičevića, da poda ostavko. S tem bi dal možnost, da se sestavi parlamentarna vlada. Osebo Velje Vukičevića smatrajo oni v tem trenutku za nepri-

DEMOKRATSKI BLOK SAMO PRAZNO STRAŠILO.

Beograd, 17. sept. Vladni krogi smatrajo, da demokratski blok ne tvori nobene nevarnosti za vladno, ker so difference med opozicijskimi strankami tolike, da se o možnosti ustvaritve takega bloka ne more govoriti. Tudi če bi se tak blok ustvaril, ne bi dolgo živel. Ta blok je samo pretnja vladi in akcija, ki jo vodi Davidović, da vrže Vukičevića. Vladni krogi smatrajo, da mora tako kombiniranje propasti, predno se sploh ustvari. Vladni krogi se bavijo samo z mislijo, kako bodo sanirali razmere med demokratmi. Za to pa bo po njih mnenju treba mnogo časa, za sedaj pa se ne smejo pričakovati nobeni pomembnejši dogodki. Ves čas do verifikacije mandatov se mora uporabiti za to, da se uredi odnošaji med vladnimi skupinami.

TRIFKOVIĆ JE KUPOVAL GLASOVE.

Beograd, 17. septembra. Borba opozicije proti takozvanim nasilnim mandatom bo prišla do izraza posebno v verifikacijskem odboru. V središču tega boja stojijo pritožbe proti volnim metodam, posebno v somborskem okrožju, kjer je mora biti samo škodljiv, ker škoduje slovenskemu ugledu.

Dvig gospodarstva, to je zmisel in namen politike, ne pa boj med liberalci in klerikalci. Ta boj je že davno zastarel in zato je treba tudi slovensko politiko voditi — po novem in ne po starem receptu.

pravno ker bi ravno njegova oseba lahko izzvala cepitev demokratov. Na ta način pa bi prišel v nevarnost tudi obstanek današnje koalicije. Davidović se namreč nikakor noče sprijazniti z mislijo, da bi Vukičević ostal še naprej predsednik vlade. Radikalni center misli, da se bo ta akcija uspešno končala. Pri tem naglašajo, da je Vukičević že izpolnil svojo dolžnost, ker je ustvaril skupščino, ki bo lahko delala brez takih pretresljajev kakor so se pojavljali v prejšnji skupščini.

VUKIČEVIĆ OPTIMIST.

Kar se samega Vukičevića tiče, je on prepričan, da se bo v sedanjih vladnih situaciji lahko vzdržal in da se med demokratski stvari tako razvijajo, da se bodo vsa nesoglasja v kratkem izravnala. Vukičević misli, da bo Davidović, ako mu izpolni obveznosti, ki jih je prevzel ob sestavi vlade, odnehal in ne bo še naprej spravljal na dan vprašanj, ki bi utegnili v demokratski stranki povzročiti prelom.

In če ostane dr. Marinković trdno na svojem stališču, ki ga je dosedaj zavzemal, bo Davidović gotovo tudi še naprej toleriral sedanje situacijo, kakor jo je dosedaj. Vukičević in njegova okolica se sklicujejo na to, da so oni privedli v radikalni klub 100 poslancev, ki bodo mirno delali na programu, kakor ga je Vukičević objavil neposredno pred volitvami. Število poslancev, ki so proti njemu, je jako majhno. Ti se bodo pa morali ali pokoriti ali pa bodo izključeni od važnejšega vpliva na nadaljnje politično življenje.

Vukičević zato smatra, da lahko s popolnim zaupanjem gleda na daljni razvoj razmer in da mu ni treba ničesar storiti v zavarovanje dosedanje situacije, ki je bila pri zadnjih volitvah s težko muko ustvarjena.

kandidiral Marko Trifković in ostal brez mandata. Zanimivo pa je, da je napaden tudi sam Trifković zaradi volilnih nepravilnosti, ki so jih izvršili njegovi pristaši in on sam. Tako je nastopil proti njemu Joca Lalošević, ki je izjavil, da lahko dokaže, da so volilce kupovali z denarjem in da so bili v hiši g. Nikolića na dan volitev volilci pogoščeni. Ta Laloševićeva izjava je zelo značilna, ker se Pribečević in Davidović pritožujeta proti Vukičeviću ravno radi somborskega okraja.

RADIČEVCI TRDE, DA DOBE ŠE TRI MANDATE NA ŠKODO SDS IN NRS.

Beograd, 17. sept. V Hrvatskem seljaškem klubu so včeraj trdili, da se je število poslancev HSS zvišalo od 62 na 65. V Sremu so dobili baje nov mandat na račun samostojnih demokratov; prav tako tudi v modruško-reškem okrožju. V virovitiški županiji pa bi dobili en mandat na račun radikalov. V virovitiški županiji je radičevcem manjkalo 8 glasov do mandata. Sedaj pa se je ugotovilo, da so dobili radičevci 800 glasov več. Glede na to računajo radičevci, da imajo sedaj 65 mandatov, radikali 111, samostojni demokrati pa 21. Do verifikacije pa utegne število radičevskih poslancev še poskočiti.

MARINKOVIĆ PRI VUKIČEVIĆU.

Beograd, 17. septembra. Po sestanku z Davidovićem je imel dr. Marinković daljši sestanek z Vukičevićem. Temu sestanku pripisujejo politični krogi veliko važnost.

Seja vlade.

Beograd, 17. septembra. Sinoči od 5. do pol 9. je bila seja vlade. Na seji se je nadaljevala razprava o proračunu. Finančni minister dr. Bogdan Marković je imel ekspozé, v katerem je opisal splošni finančni položaj v državi in predlagal ukrepe, s katerimi bi se v prihodnjem proračunu dosegli znatni prihranki. Po njegovem mnenju je obremenitev naroda tako velika, da se ne sme misliti na povečanje bremen. Treba je tudi znižati proračun za 10 odstotkov, tako da bi se zmanjšal okroglo za 1 milijardo.

Po daljši razpravi je bilo načeto tudi vprašanje zakonov, ki bi jih bilo treba sprejeti, da se gospodarska in finančna kriza v državi ublaži.

DR. KOROŠEC ODPOTOVAL V BEOGRAD.

Zagreb, 17. septembra. Sinoči okrog 8. se je peljal z brzovlakom skozi Zagreb v Beograd dr. Anton Korošec. Dobil je nujen poziv od predsednika vlade Vukičevića, da pride v Beograd. Dr. Korošec je prejel brzovajko dan pozneje, kakor je bilo treba, ker se je mudil v planinah.

HIŠNI POSESTNIKI BODO 1. OKTOBRA ODPOVEDALI STANOVANJA.

Beograd, 17. sept. Društvo hišnih in zemljiških lastnikov je izdalo na svoje člane proglas, v katerem jih opozarja, da 1. novembra preneha veljati stanovanjski zakon. Zato je treba 1. oktobra odpovedati stanovanja. Društvo apelira na socialno čustvovanje svojih članov in jim priporoča, naj se z najemniki lepo sporazumejo, da ne bi 1. novembra nastalo veliko preseljevanje.

NOV KURZ V NAŠI ZUNANJI POLITIKI.

Praga, 17. sept. Neki tukajšnji list trdi po vestih iz Zeneve, da bo med Madjarsko in Jugoslavijo v bližnji bodočnosti prišlo do jako dobrih odnošajev. Jugoslavija je začela pluti v angleških vodah in lahko se reče, da se nahaja že v angleški interesni sferi.

PRELOM MED FRANCIJO IN RUSIJO POMENI VOJNO.

Moskva, 17. sept. Litvinov je imel pred zastopniki inozemskega tiska govor, v katerem je glede nevarnosti preloma s Francijo izjavil, da bi tak prelom ne samo pojačal vojno nevarnost, temveč da bi postala vojna neizbežna.

ANGLEZI Z IZVOLITVIJO KANADE NEZADOVOLJNI.

London, 17. sept. Izvolitve kanadskega zastopnika v Svet Zveze narodov se angleško javno mnenje ni posebno razveselilo, kajti v najvažnejših vprašanjih ni popolnega soglasja med liberalno kanadsko vladno in med reakcionarno angleško zunanjo politiko. Mislijo, da bo Kanada v Svetu Zveze narodov branilec svoje lastne politike in zunanje političnega stališča Irske in Južne Afrike.

VUKIČEVIĆ SI PRIDRŽUJE BANJALUŠKI MANDAT.

Beograd, 17. septembra. Kakor se doznava iz dobro poučenih krogov bo Vukičević obdržal zase banjaluški mandat in bo popolnoma opustil okrožje, kjer je že 20 let kandidiral.

PRAVILNIK O ORGANIZACIJI CARINSKE SLUŽBE PODPISAN.

Beograd, 17. septembra. Finančni minister je podpisal pravilnik o organizaciji carinske službe.

RAZSTAVA GRŠKE IN RIMSKE PLASTIKE

Okr. kmet. referent Josip Suslić:

v Jakopičevem paviljonu se zaključil z dnem 30. septembra. Ker se obeta baš te dni velik dotok zunanjih gostov v Ljubljano — posetnikov pokrajinske razstave se nujno opozarjajo in naprošajo naše kulturne in prosvetne organizacije, merodajni faktorji in posamezniki, ki pridejo s temi gospodi v ožji stik, da agitirajo med njimi tudi za čimvečji obisk te razstave. Razstavljeni kipi v odlivkih, dovršeno delo modernega Pariza, nudijo vsakomur velik duševni užitek ter velezanimivo in živo sliko visoko kvalitativne umetnosti dobe, ki sega za dve tisočletji nanj v preteklost in nosi na sebi pečat nesmrtnega antičnega sijaja. Članom raznih kulturnih in prosvetnih organizacij se priporoča skupen obisk. Razstava, doslej edina te vrste pri nas, je odprta vsak dan od 8. do 18. ure zvečer.

PROSVETA.

»Trubadur« v ljubljanski operi. Danes v soboto zvečer se vprižori v ljubljanski operi Verdijevo delo »Trubadur« v popolnoma novi inscenaciji in deloma tudi novi režiji, deloma pa je nova tudi letošnja zasedba te opere. Azoceno poje ga. Vilma Thierryjeva, ki je že tolikokrat žela velike uspehe v tej vlogi v Ljubljani in drugod. Z Leonoro debutira na našem odru mlada nadarjena dramatična pevka gdč. Karolyjeva iz Zagreba. Dama ima lep obsežen in izšolan glasbeni material, kar vse nam daje trdno upanje, da bo v tej sicer težki vlogi lepo uspela. Za naš oder je tudi nov Manrico novega našega člana tenorista g. Gospodinova in prepričani smo, da bo vžgal g. Holodkov tudi v vlogi ponosnega grofa Lune. Opero dirigira kapelnik g. Neffat, režira pa g. Subelj. Začetek predstave je točno ob 8. uri zvečer.

Dramsko premijera. V torek, dne 20. t. m. se vprižori prvokrat na slovenskem odru veselejša »Rajski vrt«. To delo se zadnji dve sezoni z največjim uspehom vprižirajo na vseh odrih srednje Evrope. Svojo premijero je imelo v Nemčiji in je prevedeno skoro že v vse jezike. Dramsko osobje vprižori to noviteto v opernem gledališču.

Gospodarstvo.

BORZE,

16. septembra.

Devize in valute.

Ljubljana. Berlin 13.505 — 13.535 (13.52), Curih 1094 — 1097 (1095,5), Dunaj 7.9925 do 8.0225 (8.0075), London 275.90 — 276.70 (276.30), Newyork 56.64 — 56.84 (56.74), Pariz 222 — 224 (223), Praga 168.02 — 168.82 (168.42), Trst 308 — 310 (309).

Zagreb. Amsterdam 22.77 — 22.83, Dunaj 7.9918 — 8.0218, Berlin 13.51 — 13.54, Milan 308.25 — 310.25, London 275.90 — 276.7, Newyork 56.627 — 56.827, Pariz 222 — 224, Praga 168.25 — 168.825, Curih 1094 — 1097, ameriški dolarji 56.175 — 56.375, avstrijski šilingi 7.995 — 7.975.

Curih. Beograd 9.13, Berlin 123.38, London 25.2175, Newyork 518.55, Pariz 20.3325, Milan 28.23, Praga 15.37, Budimpešta 90.65, Bukarešta 3.21, Dunaj 73.10.

Efekti.

Ljubljana. Celjska 199 — 199 (199), Ljubljanska kreditna 140 — 0, Praštediona 850 — 0, Kreditni zavod 160 — 0, Strojne 0 — 80, Večje 135 — 0, Ruše 260 — 270, Kranjska industrijska 0 — 405, Stavbna 56 do 0, Šešir 104 — 0.

Blagovna tržišča.

Ljubljanska blagovna borza (15. t. m.) — Les: zaključena sta bila 2 vagona, in to en vagon bukovih letvic, 27-27, ostrorobih, zdravih, suhih, brez grč, fco vagon meja po 750 in 1 vagon bukovih testonov, ostrorobih, paralelnih, očeljenih, brez vsake grče, fco vagon meja po 840. Povpraševanje je za brusni les, fco vagon Jesenice, za taninski les, fco vagon naklad. postaja.

Še o organizaciji kmetijske službe

V »Narodnem Dnevniku« od 9. septembra t. l., ugotavlja g. ing. agr. B. Wenko popolno enotnost v naziranjih glede dveh izmed treh glavnih kompleksov vprašanj organizacije kmetijske službe. V tretjem kompleksu vprašanj (porazdelitev službenih poslov med posamezne organe) so nazirana oba skupin kmetijskih strokovnjakov, ki si stojita v polemiki nasproti, sicer deljena, ampak vsa pro in contra za en kakor drug način kmetijske službe so bila tekom dolgotrajne debate tako temeljito in vsestransko pretehtana, da manjka samo še prijeti za tehnično, subtrahirati in bilanca bi bila gotova. G. ing. Wenko je pojasnil in poudaril predvsem prednosti sistema specializistov (potovalnih učiteljev), vse to zelo precizno. Prednosti sistema okr. kmetijskih referentov so bile izčrpano pojasnjene v »Narodnem Dnevniku« od 11. julija, odnosno v »Kmetiskem listu« od 13. julija ter v »Slovenec« od 7. julija t. l. Analiza vseh činjenic je bila v eksaktni in gre sedaj le še za zaključek, za logično rezimiranje, vpoštevajoč pri tem posebej specifične razmere v slovenskem kmetijstvu in tudi značilne lastnosti slovenskega kmeta.

Z obema rokama podpišem trditev g. ing. Wenka, da sta sistem specializistov in sistem okrajnih kmetijskih referentov oba dobra, kamor eden ali drugi spada. Primerjava raznih argumentov pa nam pove, da ima za naše razmere vendarle več prednosti sistem okrajnih kmetijskih referentov nego sistem specializistov. Polno priznam, da je princip, da se da vsakemu strokovnjaku le ena strokovna panoga in večji teritorij — modernější. Ampak ta moderni princip zahteva, strogo vzelo, tudi znatno višjo stopnjo kmetijskega napredka, kot ga imamo povprečno v Sloveniji, — ako naj se isti polno obnese. G. ing. Wenko sam misli, da je danes Slovenija na neki srednji stopnji kmetijskega razvoja in v prehodnem stanju na višek napredka. Da le ni v tej presoji vendar le malce preveč optimizma kljub vsem momentom, ki naj podpirajo omenjeno trditev. Nedvomno je želja nas vseh, da bi imel g. pisec docela prav. Toda tudi ako bi bil naš kmetijski razvoj res na povprečno srednji stopnji in pot nazvzgor še tako nagla, ne kaže po mojem skromnem mnenju vpeljati sistema kmetijske službe, ki je v polni meri umesten še le pri visoko razvitem kmetijstvu, temveč pa dobro ostati ravno zaradi prehodne dobe pri primitivnejšem sistemu okrajnih kmetijskih referentov. Primitivnejši sistem bi se moral najprej docela uveljaviti in postopno izživeti, tako da se dvigne kmetijstvo na ono višjo stopnjo, kateri sami ta sistem ne bo več kos, temveč nastane živa potreba po modernjšem sistemu specializistov. V tem stadiju pa danes še daleč nismo. Za sistem specializistov naš povprečen kmetovalec in slovensko kmetijstvo še ni docela zrelo, dasi smo istega že enkrat imeli.

Povdarjam, da je našemu kmetovalcu potreben bolj kot strokovni učitelj — predavatelj ravno strokovnjak — organizator, — administrator in demonstrator, ki je kmetovalcu in njegovim organizacijam zelo blizu liki upravitelj veleposestva, v čegar rokah se združujejo takorekoč vse agende kmetijstva, pri čemur pa ni treba, da bi moral eksaktno obvladati vse panoge. On mora, ako naj bodo vspehi večji, v enem samem okolišu pogost obiskati posamezne kraje, organizacije in strokovne zaupnike, kar je zelo merodajno za dejanske in trajnejše vspehe. Vse to je v polni meri mogoče le okrajnemu strokovnjaku, a v znatni manjši meri specialistu z večjim okolišem. Vsi vemo tudi, kako bore malo zaležejo strokovna predavanja, kako minimalni so vspehi te vrste poduka, in da treba v narodu dejansko sodelovati v raznih kmetijskih panogah, ako naj bodo vspehi znatnejši in trajnejši. Več je vredno in doprinese mnogo več dejanskih koristi stalno sodelovanje strokovnjaka tudi pri manjši organizaciji

z omejenim delokrogom, nego cela vrsta predavanj v še tako velikem delokrogu.

Okrajni strokovnjak se bavi specijelno z eno do dvema glavnima panogama, toda njegova naloga je, da s pomočjo posebnih organizacij in specijalnih ukrepov skrbi tudi za pospeševanje vseh ostalih glavnih in podrejenih panog svojega srezu. Tako se postopa na primer v radovljiškem srezu, kjer se okrajni referent specijalno bavi z živinorejo in planšarstvom, skrbi pa v polni meri tudi za napredek drugih važnih panog, pred vsem mlekarstva in sadjarstva. Izza več let se prireja v temu kraju letno po okrog 8 sadjarskih tečajev, vodi specijalen sadjarski odbor, ki pospešuje to panogo, vzdržuje in vodi okrajno drevosnovo večjega obsega i. dr. Kmetijski referent dela analogno tudi v mlekarstvu, dasi je to čisto specijalna stroka, ampak on skrbi za zadostni mlekarški poduk s strani specializistov in v obče za živahen pokret v mlekarstvu z ustanavljanjem mlekarških združenj in dr. Tako bi analogno moral postopati, ako bi bil kmetijski referent v ljubljanskem okraju! Če bi mogel tam isto vsvariti kot v radovljiškem okraju, je pa odvisno od številnih okoliščin, predvsem od ljudi in od gmočne strani. Resnici na ljubo bodi povedano, da tudi v gorejskih, gorskih srezih, n. pr. v radovljiškem srezu imamo po najmanj 4 važne specijalne panoge, katere mora okrajni kmetijski strokovnjak posredno ali neposredno pospeševati. Tedaj ni res, kakor pravi g. ing. Wenko, da ekonom — specializist zanemarija razen svoje specijalne panoge ostale pospeševanja potrebne panoge, ker mora kot pravi ekonom, ki je obenem učitelj in upravitelj, zainteresirati in angažirati v svojem okraju tudi druge strokovne moči za delo pri »osirotilih« panogah, mogoče celo v večji meri, kot bi mogel to storiti sam, če bi se v teh strokah specializiral.

Povdarjam, da potrebuje naš gospodarskega mrtvila vajeni kmetovalec bolj strokovnjaka — organizatorja in administratorja, kot strokovnjaka — učitelja. Kot tak pa fungira v okolišu enega do dveh srezov najlažje in najvpešnejše ravno okrajni kmetijski referent, nedogledno bolj, kot bi mogel to oblastni specializist. Za svojo osebo nimam nič proti temu, če dobi Slovenija za vsako glavno kmetijsko panogo po par izvežbanih potovalnih učiteljev. Le želeli moramo to, osobito ker bi isti okrajne ekonomke, ki naj bi kot potrebna institucija ostali še nadalje, razbremenjali in njih delo spopolnjevali. Vprašanje je pa, ali bi dopuščali to oblastni proračuni. Če ima n. pr. ljubljanska oblast svojih 12 okrajnih kmetijskih referentov, vsestransko kvalificiranih in izvežbanih strokovnjakov, katerim so podani vsi pogoji za delovanje, bi iz ozira štedljivosti odpadla nujna potreba namestitve oblastnih specializistov, ker bi se okrajni kmetijski referenti sami lahko medsebojno izmenjivali pri poduku in tudi organizatornem delu v onih strokah, ki bi prihajale za izmenjalno delo v poštev. Tako se je z vspehom postopalo že v srezih Brežice in Laško. Za vse to so potrebna le potovalna sredstva in spretnost ekonomke-administratorja, in vsaka kmetijska panoga v vsakem kraju bi tako prišla zadostno na svoj račun. Neobhodno potrebno bi bilo le, da namestijo oblastne samouprave po enega specialista za mlekarstvo (sitarstvo) in enega za čebelarstvo.

V enem od svojih prejšnjih člankov sem se dotaknil tudi res kočljivega vprašanja političnega udejstvovanja kmetijskih strokovnjakov. To sem storil iz prepričanja, da je to vprašanje važno in vredno vsestranske pozornosti. Vsi dobro vemo, kako daleč gredo danes politične strasti tudi v kmetkem narodu, tako da se večkrat za malenkostno politično korist rado in skoro brez pomisleka žrtvuje veliko gospodarsko korist. Lastnost prirojene ali morda le prigrjone needvisnosti našega naroda prihaja tu do strahotne veljave. Pogosto se vidi, da nasprotuje kdo kaki

velekoristni gospodarski akciji samo zato, ker je iniciator te akcije njegov političen nasprotnik. Smelo trdim, da je politična zdvojenost v narodu in specijalno politična nestrpnost gotovih uplivnih ljudi na deželi pri vsaki politični struji mnogokrat vzrok veliki gospodarski škodi, ako ne neposredno pa vendar posredno s tem, da se mnogokrat pušče baš iz političnega nasprotstva v nemar važni gospodarski ukrepi. No in naloga kmetijskega strokovnjaka je, da s primerno taktiko druži vodilne politične elemente na deželi k smotrenemu kmetijskemu pospeševalnemu delu, da koncentrirajo svoje sile v delu na splošne gospodarske koristi naroda. Predpogoj za tako združevalno delo pa je, da se strokovnjak sam nikjer ne udejstvuje politično, s čimur pa še nikakor ne zataji svojega političnega prepričanja. Značilen vzgled sporazumnega gospodarskega dela med političnimi predstavniki strank vidimo n. pr. v radovljiškem okraju. Na nobeni izmed zelo številnih panog se še ni pripetilo, da bi na primer gg. Jan in Ažman ne soglašala in tudi sporedno, tako rekoč roko v roki delovala za prosep kmetijstva tega okraja. Kmetijski strokovnjak bi moral tedaj poleg vseh drugih strokovnih agend ublažiti politična nasprotja tam, kjer kmetijskemu napredku samo škodujejo. Ze to je horendne vrednosti, če se okrajnemu kmetijskemu referentu posreči, da vsaj pri večjih kmetijskih organizacijah izloči politična stremjenja. Upravičeno pa dvomim, da bi se sliho posrečilo potovalnemu učitelju z večjim okolišem, ker bo preveč oddaljen, pride redkeje v gotove kraje in ker ne ob mogel neposredno v vsaki meri delovati v raznih organizacijah kot okrajni kmetijski referent. Gornji moment sam na sebi govori za institucijo okrajnih kmetijskih referentov v Sloveniji, kjer so pač čisto specijalne prilike. Na anketi, kjer se bo končno veljavno reševalo to vprašanje, bi bilo dobro slišati mnenja tudi kmetovalcev, kateri so vpoznani s to institucijo ter njenimi vspehi in neuspehi.

PODEDOVANI GREH.

V pariški psihijaterski oddelk je bila te dni oddana v opazovanje 10-letna deklica, ki je zatrpila 18-letnega brata. Zgodba je dokaj žalostna ter za vzgojitelje več ali manj velika zagonetka.

V prijetno vasico Fouras je prihajala sleherni leto na oddih družina državnega uradnika s slugo in njegovo 10-letno sestrico Rolande Valere. Deklece je rojeno v Maroku in živi že nad dve leti z družino. Nekega dne je nenadoma obolel domači lovski pes. Živinozdravniku se je pasja bolezen zdela sumljiva; domneval je, da je lovski pes zbolel na pasji steklini. Psa so zaradi tega ustrelili in zadeva bi bila pozabljena, če ni bi kmalu nato zbolel za isto boleznijo psičica igračica.

Osem dni na to je nenadoma zbolel osemnajstletni brat male Rolande. Zdravnik, ki je bil klican, je doznal, da je mladenič zbolel na zastrupljenju arzena ter odredil, da se slugo odpelje v bolnišnico v Pariz, kjer se siromak bori s smrtjo. Baš ta nesrečen slučaj je obudil spomin; dognalo se je, da je mali psiček, ki je nedavno poginil, kazal iste znake obolenja na arzenu. Oblast je odredila najstrožjo preiskavo, ki je dognala, da je mala Rolande Valere izmaknila v domači apoteki arzen, s katerim je zastrupila oba psa in slednjič tudi lastnega brata, kateremu je natrosila strup v jabolko.

Neobgljeno dekletce je bila poklicana na odgovor ter končno, po daljšem času priznala, da je zmaknila strup, ki je zastrupila oba psa in iz ljubosumnja lastnega brata. Vprašana, zakaj je zastrupila psa, je odgovorila, da le zato, ker je hotela spoznati učinek strupa. Pripoznala pa je to sirotno dekletce, da je hotelo zastrupiti tudi — celo obitelj. Zdravniki domnevajo, da je »zločinka« duševno bolan otrok, ki je bolezen podedovala. Mati sirotnega dekletca je, kot se govori, umrla vsled boleti, povzročenih, ker je spoznala pri lastnem otroku zločinska nagnjenja. —

Ilija Erenburg:

35

Ljubezen Jeanne-e Ney.

(Iz rusčine prevedel S. L.)

15.

O besedah, ki ne poznajo ljubezni, in o ljubezni, ki ne pozna besed.

Veliki pisatelj Jules Lebon je živel v vili na tihi ulici Sans - peur, ki so jo ljubili bukinisti in starinarji. To je vedel ves Pariz in ves Pariz je želel priti za železna vrata skrivnostne hiše, o kateri so se pripovedovale mične legende. Jules Lebon pa je bil s'ar, vedno bolj pogosto je čutil slabost srca in želodeca, zatekale so mu noge in mu ni preostajalo mnogo dni več. Zato je drhtel nad odštetimi mu še urami, kakor je gospod Ney drhtel nad franki. Nihče ni mogel k njemu. Zaradi tega so se širile govorice. Zato so prepričevale ne samo dame pri five-o-klocku pri Rumpel-mayerju, ampak tudi literaturni kritiki večernikov, da je Jules Lebon v starosti zapadel razvratu in prireja pri sebi orgije ob udeležbi nun, ruskih boljševikov, pomlajenih hermafroditov in tudi opic. Ko se je pa Jules Lebon v eni iz svojih knjig izjavil, da on vidi vso neizogibnost prihajajoče revolucije in celo, da ga ta neizogibnost veseli, skratka, ko je on postal priznan sovražnik družbe, so se govorice začele spreminjati v sarkastične članke. Najsmelejši so celo predlagali, naj se Julesa Lebona proglasi za redarovitega, ali pa vsaj za pisatelja, ki se je izpisal. Ker so pa bili čitatelji vajeni z mladega neprestano slišati, da Jules Lebon ni samo pisatelj, so ti predlogi propadli. Še

celo dobrodelni člani akademije, ki so bolj ko vse na svetu, sovražili revolucijo, niso bili prisiljeni, prisoditi zadnjo premijo v znesku osemstotisoč frankov, nikomur drugemu, kakor ravno Julesu Lebon-u za njegovo knjigo: »Nekatere neprijetnosti gospoda Nilskega konja«, ki je pravzaprav najzlobnejša satira na akademijo in na marsikaj drugega, kar je tako priraslo k srcu članom jury-je. Pa kaj so hoteli? ... Seveda je treba revolucionarje zapirati v ječo Sainté, seveda je treba podvojiti ali celo podeseteriti sredstva za tajno policijo, vsekakor pa je Jules Lebon velik pisatelj! ...

Ko so pa člani jury-je prisodili premijo, so si za verjetno radi teka gladili kolena in drug drugemu pripovedovali:

— Ta Jules Lebon je prišel popolnoma ob pamet. Zaprli se je v svoj brlog in tam ženi edinega naročnika »L'Humanité« z opico, ki mu jo je poslala iz San Franciska neka smešna oboževalka. Jutri bomo torej gotovo videli nekaj zelo pikantnega!

Jules Lebon pa ni sprejel članov jury-je, ki so mu prišli čestitati. To je bilo seveda zelo neuljudno, ampak on je preveč drago cenil svoj čas. Sicer pa niso prišli člani jury-je ob nič: v vili ni bilo ne nun, ne opic. Razven velikega pisatelja je tam živel samo m-lle Faillat, stara ekonomka, ki je vsako jutro kuhala Jules-u Lebon-u kavo in mu je ob času bolečin prinašala ogrevalno ali pa vrečico z ledom.

Jules Lebon je ves dan sedel v kabinetu, zavijal svoje noge v plišasti plaid in pisal. On je vedel, da bo kmalu umrl in je zato hitel. Hotel je dokončati še eno knjigo. To

je bila povest o najnavadnejši ljubezni, naivna in sentimentalna povest. Po štiridesetih knjigah, umnih, zasmehujočih in zlobnih je on, vedoč, da bo to — zadnja knjiga in da je za njo samo še — smrt, hotel najti posebno nežne in laskave besede. Mogoče se je umirajoč hotel na ta način primiriti z življenjem.

V njegovem kabinetu je bilo mnogo redkosti in dragocenosti: nad katalanskim Kristom, napravljenim iz barvnega lesa in oblečenim v baržunasto krilec, ki se je, presunjen s kopjem, zvižal v bolečinah, so visele slike Pikasso, ki so kazale umetne, zvite in zlobne gosli. Poleg velikega polinezijskega malika, ki je drzno dvigal svoj ud, se je opazilo najpokornejše obraze novgorodskih ikon. Tukaj so bile etrurske vaze, mehikanska skulptura iz lave, zamorska »bandža« iz buče, gotična okna, skrinjice, v katere so Florentinci iz preteklosti polagali poročne darove, razni laplandski glavniki, bakrorezi Piranesi, japonska pritlikava drevesca, nature morte Sesanne-a, prekrasno ohranjena metopa, reliefi in mnogo drugih predmetov, ki bi spravili ob pamet ravnatelja poljubnega muzeja. Na dolgih policah, čez vso steno, so se ceremonijelno razvrstili, kakor bi se pripravljali k bitkam mislij, tisoči in tisoči knjig od Kama-Sutri do Guillaume Apollinaire-a, od mramranja očetov cerkve pa do klicajev komunističnih brošur. Sredi tega bogastva je pa sedel umni in stari človek, veliki pisatelj Jules Lebon, zavijal noge v plaid in z muko premišljeval, kakšne ganljive in nežne besede so še na svetu, s katerimi bi se lahko povedalo o izredno globoki ljubezni

dveh navadnih zaljubljenec.

Sicer pa zdaj ni iskal teh besed. Ko je odložil dolge liste, popisane z neštetimi opazkami, je grel svoje roke pri kaminu in čakal trkanja na vrata. Danes je pričakoval redkega dogodka: neznan človek je bil povabljen v njegovo vilo. Pojasniti je to treba s tem, da je veliko lažje, dobiti od članov akademične jury-je osemstotisoč frankov, kakor jih pa uporabiti; Jules Lebon se je naveličal kupovati malike, dobrodelnost je pa mrzil. Poleg tega ni ljubil ničesar. Mogoče je bilo ravno zato na konceptu njegove nedopisane knjige toliko popravkov. Pred par leti je pod vplivom napada take zlobe napisal svoj pozdrav revoluciji. Vendar pa tudi revolucije ni ljubil. Komuniste je smatral za surove in naivne ljudi. Ko je poslušal njihove pogovore o bodoči enakosti, ni zgubil z njegovega žoltega, pergamentnega obraza nasmeja, v glavi se mu je pa perajala nova njiga, ki bi bila lahko drugi del »Neprijetnosti gospoda Nilskega konja«. Ne, Jules Lebon ni od komunizma pričakoval nobenih čudežev! Vendar so pa komunisti sovražili isto, kar je sovražil veliki pisatelj. Zato bi Lebon ljubil komuniste, če bi on sploh lahko koga ljubil. Zato je sklenil, ko je nedavno čital časopis in začutil posebno oster napad znanega sovražstva in gnusa, da bo dobljeni denar oddal onim, ki na vsak način mrzijo zmagovito Francijo, jekleni sindikat, naslonjače akademikov in najslajšega Jezusa. Ko je slučajno slišal, da je k njegovemu davnemu prijatelju, članu parlamenta, prišel neki ruski komunist, je Jules Lebon, ne da bi kaj pojasnjeval, prošil poslanca, naj pošlje tega človeka.

≡ LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA ≡

Centrala:

LJUBLJANA, DUNAJSKA CESTA.

Podružnice:

Brežice, Celje, Črnomelj, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Gorica, Trst. AGENCIJA: Logatec.

Državni naslov: Banka Ljubljana.
Tel. št.: 261, 413, 502, 503 in 504.

Deležna glavnica Din 50.000.000—
Svoje rezerve nad Din 10.000.000—

Se priporoča za vse bančne posle.**VINOCET**

tovarna vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana

nudi
najfinejši in najokusnejši namizni kis iz vinskega kisa.
Zahtevajte ponudbo. — Telefon št. 2389.
Tehnično in higijenično najmoderneje urejena kisarna v Jugoslaviji.
Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadst.

Najboljše v materialu in v konstrukciji so:

Josip Petelinca
šivalni stroji in kolesa
Gritzner, Adler, in Phönix.

Najlepše opreme, pouk v vезenju brezplaćen.

Nizke cene tudi na obročna plačila. ob vodi blizu Prežernovega spomenika.

Premog - Čebin
Wolfova 1/II. - Telef. 2056.

DANA GOLIA-KOBLER-JEVA. Privatne klavirske ure. Informacije vsak dan od 11. do 1. Mestni trg št. 7. III.

WECK

čaje in aparati za ukuhovanje so najcenejši, ker so najboljši. Znatno znižane cene. Ugodni pogoji! Tovarniška zaloga: Krekov trg 10 pri trdnici Fraktus, Ljubljana.

TISKARNA „MERKUR“

GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 23.

TELEFON ŠTEV. 2852.

TELEFON ŠTEV. 2852.

Se priporoča za vse v tiskarsko stroko spadajoča dela

odstrani brez bolečin in nevarnosti

Kurje oči

Ze 20 let po zdravnikoma preporočeno in uporabi. Burgit-kopelj za noge odstrani počenje, rane in zganje noge.

BURGIT G. M. R. H., FREILASSING.

Generalni zastopnik: IVAN SVETEC, Novomesto, Slovenija

Širite Narodni Dnevnik.

Zvitke (Rolle) za računske stroje, blagajne

vseh sistemov ima vedno in v vsaki količini v zalogi

LUD. BARAGA, Ljubljana

Šelenburgova ulica 6/I.

Najvarneje in najugodnejše se nalaga denar pri pupilarnem zavodu, ki obstoji že 64 let

CELJSKA MESTNA HRANILNICA**V CELJU, KREKOV TRG (v lastni palači pri kolodvoru)**

Prihrankom rojakov v Ameriki, denarju nedoletnih, ki ga vlagajo sodišča, ter naložbam cerkvenega in občinskega denarja, posveča posebno pažnjo.

Za hranilne vloge jamči poleg premoženja hranilnice

ŠE MESTO CELJE

z vsem premoženjem in vso davčno močjo.

Hranilnica daje posojila na zemljišča, po najnižji obrestni meri. Vse prošnje rešuje brezplačno.